

כינורות שניצלו מהשואה

Violins that Survived the Holocaust

את מוטלה' מנגן ברכחוב ב-1944 היו לו להופיע בפניהם במועדונם. מוטלה' ניצל את הופעתו כדי להבריח לשם החומרני נפוץ בתוך תיק הכנור, וכך פוצץ את המבנה על אושבבו. לימים נהרג במארב גורמן, וכינויו הובא לישראל על ידי משפחה של חבר, שניגן אליו במחנה הפרטינרים של דיאדי מישה ביערות ווילן.

כቤלו' של כינור אחר שניצל מהשואה היה יהדי צרפת' שהוחזק במחנה המעצר דראנס', ומשם נשלח ברכבת לאושוויז'. בדרכ' זرك את הכנור לפועלם שתיקינו את המסתלה וביקש שם לא יהוה - לפחות הכנור ימשך לנו'.

לידיו של פועל המסתלה שהחזיק בכנור הביאו אותו לבונה כינורות צרפת'.

כינורות, דוגמת זה האחרון, מצאו את דרכם אל אמנים ייינשטיין, בונה כינורות מטל-אביב, והפכו למפעל חיש. הוא תיקן והשבich אותו, והסיפורים האנושיים שמאחוריהם תועדו. הכנורות זכו לחיים חדשים בקונצרטטים של מיטב הכנרים בני זמנו בישראל ובעולם, והם "דברים" אחרי כשבעים שנים של שטקה.

תודתנו לד"ר גילה פלם ולעשי ואמנון ויינשטיין

תיאור הבול, גלישן הבולים ומעתוף הימם הראשון

ביבול ובשלו גילין הבולים נראים כינורות שניצלו מהושאה. ברכען הבול - שער מהנה הריכוד אושוויז-בירקנאו ומטילות הרגבתן ה兜ולות אליהם.

ברשובל - צייר של קליזמר מונגו רכינוב.

בשלוי גילון הובילים - הגדר של אושוויץ. במעטפת היום הראשון - תזמורת מלואן החזאתם להורג, מחנה הריכוז מסתה (Paul Ricken).

תודתנו לארקון התצלומים, ארכון יד ושם.
באלתינו גננות בצלם ורושלן גולש הצללים: זו שונבר

מודזיקה הייתה תמיד חלק מחיי הקהילה היהודית בכל מקום בעולם, באירועים משפחתיים כמו חתונות ובאירועים מיוחדים בבית הכנסת. הכנור היה אהוב על היהודים עד לפני שתי מלחמות העולם, והוא חלק מחיי התרבות של העיירה היהודית במרחב אירופה. הכלי המוביל להקות הכליזמרים שהופיעו באירועים היה כמעט תמיד הכנור. הכליזמר והכנור הונצחו גם ביצירות ספרותיות ואמנויות (שלום עליכם, שאגאל) בעיקר בתחילת המאה העשירה. הסבל היהודי בתקופת השליטן הנאצי משתקף במויזיקה של היהודים באירופה. המוזיקה נתנה יהודים דרך לבטא צד אנושי בעולם לא אנושי, לבטא מהמציאות, לבטא את המשאיפה למופש ולמצוא נחמה ות的情绪.

פעולות מוציאקלית ענפה התקיימה בಗטאות - בלוד, קרכוב, ורשה, וילנה, טרזין, ואף במחנות עבודה ומחנות השמדה שהקימו הנאצים. בנוסף לפעולות מוציאקלית מאורגנת, הגיעו שירים בગטאות ובמחנות גם על ידי התושבים עצמם. אחת האסופות שמאגדת בתוכה שירים רבים "שירים מן הגטאות והמחנות" ("לידער פון די גוטאס אונ לאגער"), יצאה לאור ב-1946. השיר "אל נא תאמר - שיר הפרטיזנים" ("זאג ניט קיין מאאל") הפך לمعון המנון השואה בעצרות זיכרון לשואה, ותורגם לשפות אחרות. המילים לשיר זה נכתבו על ידי הפרטיזנים של טוט וילנה והותאמו למנגינה רוסית שנכתבה לפני המלחמה.

בחלק מהמחנות הרכיז וההשמדה החקמו הגרמנים תזומות
של נגנים אסירים, ובזה תזומות הנשים של אלמה רוזה
(அचினிய) של גוטסב מאהלה). חלק מהתזומות AOL צו לנגן
ב"קבלה הפנים" של האסירים החדשם, קלויו בזאתם של
האסירים לעובדה, וכאשר הלכו לטא הגדים. תזומות אלו
ויגנו גם להאנתם ובידורם של החילים והקצינים הנאצים
במחנה. בנזקם זאת אחת פעלן באושוויז ששה תזומות.
כמו כן היו תזומות קטנות גם במחנות טרבלינקה, מיידנק,
בלצ' וטרכובוב.

בזמן מלחמת העולם השנייה החרימו הנאצים מבטיהם יהודים כינורות רבים. חלק מהcinorot נמצאו לאחר תקופה השואה, רבים שבורים והורסום, ואלו היו כנראה מלכתחילה כינורות פשוטים. בחלק מהcinorot של היהודים הופיע סמל של מגן דוד, בדרך כלל בגב הcinor, משורטט על העץ ולעתים כפסיפס עץ או אם הפניה. אחד הcinorot שניצלו מהשואה נקרא "cinor של מוטלה", ובסמוך לו נמצאו 12 צדפים מברכית שליש, בזיטות וציצים ושארם.

עישוב בול וחותמת
דוד בן-הדור
Stamp & Cancellation Design:
David Ben-Hador

Violins that Survived the Holocaust

Music has always been a part of life in Jewish communities throughout the world, at family events such as weddings and special events in the synagogue. The violin was favored by Jews even before the two world wars and was part of the culture of every Jewish town in Eastern Europe. The violin was nearly always the lead instrument in the Klezmer bands that appeared at events. Klezmers and violins were also immortalized in works of literature and art (Shalom Aleichem and Chagall), mainly in the early 20th century.

Jewish suffering under Nazi rule was reflected in the music of European Jews from that period. Music allowed Jews to express their humanity in an inhumane world, to escape reality, to express their aspiration for freedom and find comfort and hope.

Musical activity was widespread in the ghettos – in Lodz, Krakow, Warsaw, Vilna, Terezin and even in the work camps and extermination camps created by the Nazis.

In addition to the organized musical activity, songs were also performed in the ghettos and camps by the residents themselves. One of the collections containing a number of these songs, "Songs from the Ghettos and the Camps" was published in 1946. The song "Never Say – the Partisans' Song" has become an anthem commemorating the Holocaust and is sung at Holocaust memorial ceremonies. It has been translated into several languages. The words of the song were written by partisans in the Vilna ghetto and set to a pre-war Russian melody.

The Germans established inmate orchestras in some of the concentration and extermination camps, among them the women's orchestra conducted by Alma Rose (niece of Gustav Mahler). Some of the orchestras were forced to play when new prisoners were "welcomed" to the camp, accompany prisoners as they went off to work and on the way to the gas chambers. These orchestras also played for the enjoyment and entertainment of the Nazi soldiers and officers. At one point there were six active orchestras at Auschwitz. There were smaller orchestras in Treblinka, Majdanek, Belzec and Sobibor as well.

During World War II the Nazis confiscated many violins from their Jewish owners. Some of these violins were found after the Holocaust, mostly broken and ruined, and they were probably simple instruments to begin with. Some of the Jews' violins had Star of David symbols, usually on the back, engraved in the wood or sometimes as a mosaic made of wood or mother of pearl.

One of the violins that survived the Holocaust is called "Moteleh's Violin", owned by a 12-year old Jewish boy named Mordechai Schlein. Nazi officers who heard Moteleh playing in the street in 1944 ordered him to play for them at their club. Moteleh took advantage of his performances to smuggle explosives into the club in his violin case, later blowing up the building and those inside. He was eventually killed in a German ambush and his violin was taken to Israel by the family

חותמת אירע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

of a friend who played with him in the Diadila Misha partisan camp in the Volhynia forest.

Another violin that survived the Holocaust was owned by a French Jew who was held in the Drancy internment camp and then sent by train to Auschwitz. On the way he threw the violin to some workers who were fixing the track, saying that if he did not live, at least the violin would survive. The children of the track worker who kept the violin brought it to a French violin maker. Violins such as the latter made their way to Tel Aviv violin maker Amnon Weinstein, who made them his life's work. He repaired and restored them, and the human stories behind them were documented. These violins have been brought to life once again by being played in Israel and around the world by the finest violinists of our time. They now "speak" after nearly seventy years of silence.

**With thanks to Dr. Gila Flam and
Assi & Amnon Weinstein**

Description of the Stamp, Stamp Sheet and First Day Cover

The stamp and sheet margins feature violins that survived the Holocaust.

The background of the stamp shows the Auschwitz-Birkenau concentration camp entrance gate and the train tracks leading up to it.

The tab features a drawing of a Klezmer playing a violin.

The sheet margins feature the Auschwitz fence.

The FDC shows an orchestra accompanying prisoners on their way to being executed in the Mauthausen concentration camp. Austria, July 30, 1942. Photo: Paul Ricken

With thanks to the Photo Archive, Yad Vashem Archives. Photos of the violins on the stamp and the sheet margins: Ziv Shenhav.

הנפקה:	אפריל 2014
מידת הבול (מ"מ):	6x40 מ"מ / ג 30 מ"מ
לוח:	940
بولים בבליך:	10
שבלים בבליך:	5
שיטת הדפסה:	אופסט
סימן אבטחה:	מיקרוטקסט
דפוס:	Joh. Enschede, The Netherlands